

FƏLSƏFƏ VƏ DİN

SALMAN RZAYEV

QURAN VƏ ELM

(Quranda olan) hər bir xəbərin müəyyən bir vaxtı vardır və siz (onu) biləcəksiniz. (VI-67)

Yəqin ki, Quranın İlahi Kitab olduğunu və onda dəqiq elmi məlumatlar toplandığını çoxları eşidib. Amma buna inananlar da var, inanmayanlarda var. İnanmayanlar belə mülahizələr irəli sürürlər ki, guya Mühəmməd Peyğəmbər (s.) Quranı özündən uydurub, və yaxud onu kimlərdənsə öyrənib, ya da ki, Qurandakıları hansısa kitablardan köçürüb. Belə deyənlər Quranı dərk etməyənlərdir. Onlara cavab olaraq demək istəyirəm ki, Quranı dərk etmək üçün əsas iki şərtə əməl etmək lazımdır: birincisi, Allaha iman gətirmək; ikincisi, Ona dua edib Quranı oxumaq üçün icazə istəməkdir. Belə etməsək Quranı oxuyub dərk etmək mümkün deyil. Çox sayda insanlar deyir ki: "Mən Quranı oxuyuram, amma heç nə başa düşmürəm". Onlara mən həmişə yuxarıda deyilən şərtlərə əməl etməyi və Quranın əl-Bəqərə surəsinin 255-ci ayəsini daima yadda saxlamağı məsləhət görürəm, çünki bu ayədə həmin şərtlərin mənası açıqlanır: "Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur. Əbədi və əzəli varlıq Odur. O nə mürgü, nə də yuxu bilər. Göylərdə və Yerdə nə varsa, hamısı Onundur. Allahın izni olmadan Onun yanında kim şəfaət edə bilər? O, bütün yaranmışların keçmişini və gələcəyini bilir. Onlar (yaranmışlar) Allahın elmindən Onun özünün istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər. Onun kürsüsü göyləri və Yeri əhatə etmişdir. Bunları mühafizə etmək Onun üçün heç də çətin deyildir. Ən uca və ən böyük varlıq da Odur!"

Quranın Allah tərəfindən nazil edilməsinə və Onun İlahi Kitab olduğunu təsdiq edən müasir elmin müxtəlif sahələrinə aid onda olan çoxlu sayda məlumatlardır. Cəsarətlə demək olar ki, Quranda təbiəti öyrənən elmlərin hamısına aid dəqiq məlumatlar var. Həmin məlumatları əldə etmək üçün sadəcə olaraq, müasir elmin nailiyyətlərini yaxşı öyrənmək lazımdır, bundan sonra yuxarıdakı iki şərt daxilində axtarışa başlamaq lazımdır.

İndi isə bir qədər Quranda 14 əsr bundan əvvəl xəbər verilən bəzi elmi məlumatlar haqqında.

Yeni elmi faktlar

A. Dağların yerin dayanıqlı hərəkətinə təsiri

Fizik olduğum üçün mənim diqqətimi daha çox çəkən və mənə agah olan Quran ayələrində göstərilən bir neçə fakt oldu. Onlardan birincisi dağlar

haqqında olan məlumat idi. Quranda (XXI-31) belə deyilir: «Yer onları silkələməsin, atıb-tutmasın deyə, orada möhkəm dağlar yaratdıq; onlar rahat gedib çata bilsinlər deyə, orada geniş yollar əmələ gətirdik». İndiyə qədər alimlər dağlar vasitəsilə yer qabığının möhkəmləndirilməsini söyləyirdilər. Lakin məncə bu ayə daha dərin elmi mənə kəsb edir. Burada Yer silkələnməsinə səbəb olan onun öz oxu ətrafında fırlanmasına və onun irəliləmə hərəkətinə birbaşa işarə var.

İnsanlar elmin, texnikanın inkişafı nəticəsində əldə olunan nailiyyətlərdən istifadə edib yeni zavod, fabriklər tikir və Yer səthində şəhərlər salır. Bu da Yer səthinin məhdud bir sahəsində böyük kütlənin cəmlənməsinə səbəb olur. Ona görə də hər yeni salınan şəhər Yer kürəsinin balansını pozur və əlavə ətalət momenti yaradır. Yeni yaranan ətalət momenti tarazlaşdırılmasa (yəni balans gətirilməsə) sözsüz ki, Yer kürəsi öz oxu ətrafında fırlanması və orbit üzrə irəliləmə hərəkətində olduğu üçün o silkələnib və atıb tutmağa başlayar.

İnsanların süni yaratdığı böyük su hövzələri və yerin təkində olan faydalı qazıntıların bir yerdən başqa yerə daşınması nəticəsində yaranan əlavə ətalət momentini nəzərə alsaq görürük ki, doğrudan da Yer kürəsinin balanslaşdırılmasına böyük ehtiyac var. Ona görə də Allah Təala vulkanlar vasitəsilə lazım olanda dağlar yaradır və Yer kürəsini balanslaşdırır. Yeri gələndə həmin vulkanı oyadıb dağın kütləsini artırır. Zərurət yarandıqda O yağış yağdırıb müəyyən dağların kütləsini sel vasitəsilə yuyub azaldır.

Beləliklə, biz doğrudan da görürük ki, Allah Təala dağları, Yer öz oxu ətrafında fırlandıqda silkələnib-titməsin (atıb-tutmasın) deyə, onu tarazlıqda saxlamaq üçün yaradıb. Buradan belə nəticə hasil olur ki, ayədəki «silkelənmə» və «atıb-tutma» Yer in öz oxu ətrafında fırlanması və onun orbit üzrə hərəkət etdiyinə dəlalət edir.

Nəinki Yer in, hətta Günəş in və Ay in da öz oxu ətrafında fırlanan və orbit üzrə irəliləmə hərəkətində olduğunu göstərən daha bir ayəyə (XXI-33) diqqət yetirək: «Gecəni, gündüzü, Günəşi, Ayı yaradan Odur. Fələyin çarxı ilə bir fırlanaraq üzür bunların hamısı (hərəsi öz hədəqəsində)». Gördüyümüz kimi, burada tam aydın şəkildə Günəş in də, Ay in da həm öz oxu ətrafında fırlandığı, həm də onların orbit üzrə irəliləmə (üzürlər) hərəkətində olduqları göstərilir.

İkinci fakt əsrlər boyu elmi mübahisələrə, diskusiyalara səbəb olan dünya efiri ilə bağlıdır.

B. Dünya efiri və yaxud vakuüm

Qədim yunan filosoflarının təsəvvürünə görə hər şeyin əsasını təşkil edən dörd ünsürdən (od, su, hava və torpaq) əlavə beşinci ünsür- efir də var. O çox zərif olduğu üçün gözlə görmək mümkün olmadığı deyilirdi. Efir in fəzanın hər yerində və hər bir şey in daxilində mövcud olduğu zənn edilirdi.

XVII əsrdə işığın dalğa xassələrinə malik olduğu bəlli olandan sonra dünya efirinə diqqət artdı. İşığın yayılması haqqında müxtəlif mülahizələr irəli sürüldü. Fizikadan məlumdur ki, dalğa ancaq mühitdə yayıla bilər. Ona görə

də dalğanın yayılması üçün mühit olmalıdır. Bu səbəbdən işığın mühitdə yayılması o dövrün alimləri tərəfindən doğrusunu desək, ümumən qəbul edilmişdi.

XIX əsrin ikinci yarısında (1876-cı il) Maksvell tərəfindən elektromaqnit dalğalarının yayılma qanunları müəyyən edildi, bu proseslərin tənlikləri yazıldı və işıq dalğalarının təbiəti elektromaqnit dalğaları olduğu müəyyən edildi.

Göy cisimləri (Günəş, ulduz və s.) işığın kosmik fəzadan (vakuumdan) keçib yer səthinə çatmasını işıq dalğalarının dünya efirində yayılması ilə izah edilirdi. Efirin təbiətini müəyyənləşdirmək üçün müxtəlif təcrübələr aparılırdı.

Lakin bu təcrübələrin nəticələri bir-birilə uzlaşmırdı. Dünya efiri ilə bağlı problemləri alimlər XX əsrin əvvəlində «həll» edib efirin olmadığını «sübut» etdilər. Sözsüz ki, belə qərarın çıxarılmasında Plankın, Puankarenin və Eynşteynin xüsusi rolu olmuşdur. Eynşteyn 1905-ci ildə işığın kütləyə malik kiçik zərrəciklərdən (fotonlardan) ibarət olduğunu kəşf etdi və bununla da işığın mühətsiz şərətdə də yayılmasının mümkün olduğunu sübut etdilər. Beləliklə, işığın yayılması üçün mühitin labüd olmadığı təsbit edildi.

Efirin mövcudluğu və onun xassələri haqqında ən çox elmi fikir və mülahizə söyləyən XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəlindəki fiziklərin əksəriyyəti, o cümlədən Eynşteynin də lider kimi qəbul etdiyi Lorents olmuşdur. Lorents efirin təbiətinə və onun xassələrinə aid baxışının təkamülü maraqlıdır. 1906-cı ildə Lorents Kolumbiya universitetində oxuduğu məruzəsində deyir: «Mən biixtiyar olaraq müəyyən dərəcədə substansiallığa malik, hətta adi materiyadan fərqli olsa da, efiri elektromaqnit sahəsinin, onun enerjisi və dalğaları ilə birlikdə, sığnaacağı kimi qəbul etməyə məcburam».

Göründüyü kimi, Lorents hər vəchlə efirin mövcudluğunu təsdiq etməyə və onun xassələrini tədricən adi materiyanın xassələrinə uyğunlaşdırmağa çalışır. Lorents yaratdığı nəzəriyyələrin təcrübədə təsdiq olunması onun düzgün istiqamətdə olduğuna dəlalət edir.

Digər tərəfdən Eynşteynin ümumi nisbilik nəzəriyyəsi də efirin olmasına dəlalət edən müddəalar irəli sürür. Bu bərdə Eynşteynin özü belə demişdir: «Ümumi nisbilik nəzəriyyəsinə görə fəza fiziki keyfiyyətlərə malikdir, bu mənada, deməli efir mövcuddur».

Deməli, işıq bəzi hallarda, məsələdən asılı olaraq, ya dalğa olur, ya da ki, zərrə-foton. Bu elmin indiki inkişaf mərhələsində qəbul edilir. Amma buna baxmayaraq bu günə qədər işığın bu ikili təbiətini əhatə edən vahid nəzəriyyə yoxdur.

Belə nəzəriyyənin olmamasının səbəbi, bizcə, ondadır ki, kosmik fəzadakı vakuumun tam boşluq olduğunu zənn edib, orada işığın yayılmasını və işıq şüalarının cazibə sahəsində əyilməsini izah etmək xatirinə işığın fotonlardan ibarət olduğunu qəbul etməkdədir. Görəsən, belə zənn etməyə əsas verən nə oldu?

C. Fotonlar mövcuddurmu?

I İşığın fotonlardan ibarət olduğunu zənn etməyə əsas verən Eynşteynin «fotoeffekt» qanunlarının kəşfi olmuşdur. Müasir elmdə fotonların mövcud olduğunu təsdiq edən dəlillərdən biri odur ki, işıq şüaları göy cisimlərinin yaxınlığından keçərkən onlar həmin cisimlərin cazibə sahəsinin təsiri nəticəsində əyilir. Şüaların əyilməsi belə izah olunur.

Zaman və məkanın cazibə sahəsinin təsiri nəticəsində dəyişməsinə əsaslanan Eynşteyn cazibənin yeni nisbilik nəzəriyyəsinə yaratdı.

Eynşteynin zaman və məkana yeni baxışı, ona nəinki yeni nəzəriyyə yaratmağa, həm də ona Nyutonun, zaman və məkanın dəyişməz, sabit olduğuna əsaslanan cazibə nəzəriyyəsi çərçivəsində mümkün olmayan bir neçə effekt aşkar etməyə imkan verdi. Onlardan biri, işıq şüalarının cazibə sahəsində əyilməsidir. Beləki, nisbilik nəzəriyyəsinə görə cazibə sahəsində geodezik xətt əyilir və işıq şüaları kütləyə malik olan kiçik cisimlərdən (fotonlardan) ibarət olduğu üçün onların da yayılma xətti əyilir.

Deyilənləri nəzərdən keçirib işığın kosmik fəzada yayılması və cazibə sahəsində onların əyilməsini izah etmək üçün kütləyə malik fotonun olması nə dərəcədə labüd olduğuna baxaq.

Əgər Quranda (XXI-33; XXXVI-40) 1400 il bundan əvvəl deyilənləri: «Gecəni və gündüzü də, Günəşi və Ayı da yaradan Odur. Onların (həmçinin ulduzların) hər biri səmada üzür»,-nəzərə alıb göy cisimlərinin «səmada üzümünə» diqqət yetirsək, belə nəticəyə gələrik ki, kosmik fəza, XX əsrin birinci yarısına qədər fiziklərin əksəriyyətinin təsvir etdiyi kimi, boşluq deyil. Yəni kosmik fəzada mühit mövcuddur, çünki cisimlər ancaq hər hansı bir mühitdə üzə bilər. Əgər kosmik fəza boşluq olsaydı, onda Quran ayəsində «səmada üzür» ifadəsi əvəzinə, yəqin ki, sadəcə «səmada hərəkət edir» ifadəsi işlənərdi. Ayədə «üzür» kəlməsi məhz kosmik fəzada mühit mövcud olduğunu qeyd etmək üçün işlənib. Deməli, vakuum adlandırdığımız havasız məkan – kosmik fəza - boşluq deyil, o mühitdir.

XX əsrin birinci yarısında artıq alimlər vakuumun mühit olduğu haqqında ciddi fikirləşməyə başladılar və onun qütbləşməsi (polyarlaşması) ilə bağlı bəzi mülahizələr irəli sürdülər.

Dünyaşöhrətli fizik, Nobel mükafatı laureatı P.Dirak vakuumun tam boşluq olmadığını deyir və onu belə təsvir edirdi: «Vakuum fəzanın ən aşağı enerji səviyyəsinə malik olan hissəsidir».

Daha sonra vakuumun xassələrini təcrübə üsullarıyla öyrənməyə cəhd:ər artıdı və nəhayət, hal-hazırda elm aləmində onun mühit olduğuna şübhə edən yoxdur.

Kosmik fəzanın mühitdən ibarət olduğu Quranda (L-6) bir daha bu cür təsdiq olunur: «Məgər onlar başlarının üstündəki göyə baxıb onu necə yaratdığımızı, necə bəzədiyimizi və orada heç bir yarıq olmadığını görmürlərmi?!». Bəli, 1400 il görmədilər. Nəhayət, Allah Təalanın izni ilə əyan oldu ki, göydə (kosmik fəzada) yarıqın olmaması və bundan əvvəl qeyd

etdiyimiz kimi (XXI-33; XXXVI-40), orada cisimlərin üzməsi onun mühitdən ibarət olduğunu göstərir, çünki ancaq mühitdə yarığın olub - olmaması haqqında söhbət mənə kəsb edə bilər. Boşluqda heç bir yarıqdan söhbət gədə bilməz.

Burada Quranın Əl-Bəqərə surəsinin 255-ci ayəsini xatırlamaq yerinə düşər: «Hər şeyə qadir olan, mərhəmətli və rəhmli Allaha həmd olsun! Onlar (yaranmışlar) Allahın elmindən Onun Özünün istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər». Ona görə də hər kəs Allahın elmindən nə isə qavramaq istəyirsə, o kəs Allaha dua etməlidir ki, O həmin kəsə Quranı oxumağı qismət eləsin və ayələrin mənasını ona açsın. Əgər vaxtı ilə filosoflar və fiziklər Allaha bu cür dua edib Quranı diqqətlə oxusaydılar, bəlkə də vakuumin boş məkan olmadığını dərk edib bu qədər mübahisələrə hədəf vaxt sərf etməzdilər.

Yuxarıda deyilənləri nəzərə alıb, kosmik fəzanın-vakuumin mühit olduğunu, yəni efir olduğunu qəbul etsək (müasir elmdə bu mühitə fiziki vakuum deyilir), onda fotonlara heç bir ehtiyac qalmır. Çünki işığın dalğa təbiətli olub kosmik fəzada yayılması üçün artıq mühitin (fiziki vakuum və yaxud efirin) olması heç kəsə şübhə yaratmır.

İşıq kvantlarının (fotonların) müəllifi Eynşteyn 1909-cu ildə Zaltsburq şəhərindəki məruzəsində «nisbilik nəzəriyyəsi bizim işıq təbiətinə olan nəzər nöqtəmizi dəyişir və onun maddəyə oxşar sərbəst bir şey olduğunu» desə də, sonralar 1911-ci ildən başlayaraq, işıq təbiətinin tam məlum olmadığını və işıq haqqındakı dalğa- korpuskulyar dualizmi müvəqqəti mülahizə olduğunu etiraf edirdi.

D. Nisbilik nəzəriyyəsinin prinsipləri

Qeyd edək ki, Eynşteyndən 1300 il əvvəl məkandan asılı olaraq zamanın dəyişməsi haqqında Quranda məlumat verilir (XXII-47): «Onlar səni tələsdirib əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Allah öz vədinə əsla xilaf çıxmaz! Rəbbinin dərgahında olan bir gün sizin saydıqlarınızın (dünya ilinin) min ili kimidir!» Ayədən belə nəticə hasil olur ki, bizim dünyadakı min il, yəni Yer planetinin Günəş ətrafında 1000 dövrə vurməsi (365250 gün), Allahın dərgahındakı bir günə bərabərdir. Deməli, Allahın dərgahında zaman axını 365250 dəfə yavaşdır. Bu ayə onu göstərir ki, zaman axını məkandan asılı olaraq dəyişir. Başqa sözlə, həmin ayə, müasir dildə desək, Eynşteynin nisbilik nəzəriyyəsinin əsasını təşkil edən zaman-məkan simmetriyasının mövcud olduğunu göstərir. Göstərilən ayədə iki vaxt ölçüsünün müqayisəsi («Rəbbinin dərgahında olan bir gün» və «Sizin saydığınız min ili») Allahın dərgahında da zamanın mövcudluğuna dəlalət edir. Çünki müqayisənin özü, məntiqi nəticə olaraq onu göstərir ki, mövcud olan və eyni kateqoriyadan olan şeyləri müqayisə etmək olar. Olmayan bir şeyi heç nə ilə müqayisə etmək mümkün deyil! Ona görə də hər şeyi bilən Allah Təala burada iki vaxtın mövcudluğunu və zamanın məkandan asılı olaraq dəyişməsini (zaman-məkan simmetriyasını) bizə çox aydın şəkildə izah edir.

Maraqlıdır ki, bəzi «ilahiyyatçılar» zamanın nisbiliyini qəbul edir, amma «Allahın dərgahı»nın bizim yaşadığımız məkandan fərqli bir məkan olduğunu qəbul etmirlər. Onların arqumenti ancaq «Allah la məkandır» və «Allah la zamandır» deməkdən başqa bir şey deyil. Çox təəssüf ki, onlar həmin kəlmələrin mənasını düzgün başa düşməyib çaşqınlığa yol verirlər. Düzdür, Allah «la məkandır» və «la zamandır». Amma bu heç də o demək deyil ki, Allah Təala heç bir məkanda və zamanda mövcud deyil. O, Quranda deyildiyi kimi, hər yerdə və hər zaman mövcuddur (II- 29; LXIV- 11; II- 33, 186; VII- 7). Allah «la məkandır» və «la zamandır» dedikdə məkanın və zamanın Ona heç bir təsiri olmadığını və Ona heç bir məhdudiyət qoymadığını düşünmək lazımdır. Çünki məkanı da, zamanı da Allah yaradıb və hər ikisi Onun ixtiyarındadır. Allah yaratdığı hər şey isə, yəni bütün materiya, o cümlədən bizim fiziki bədənimiz də, məkan və zaman daxilində yaradılmışdır. Ona görə də materiyanın hər hansı bir formasının mövcudluğu zaman və məkanla məhdudlaşır. İnsanın əsl özü olan «ruh» isə Allah Təalanın Özündən olduğu üçün (XXXII- 7-9) onun mövcudluğu nə zaman, nə də məkanla məhdudlaşmır. Ona görə də O əbədidir. Qeyd edək ki, həmişə Yaradan yaratdığına təsir etmək iqtidarında olur. Amma əksi əsla olmur. Məsələn, insan yaratdığı avtomobili idarə edir, amma heç vaxt avtomobil insanı idarə etmir.

Zamanın nisbiliyini qəbul edib başqa məkanın mövcudluğunu qəbul etməyənlərə zamanın və məkanın bir-birilə bağlı olduğunu xatırlatmaq yerinə düşər. Yəni zaman və məkan birgə mövcuddur. Onlar ayrı-ayrılıqda əsla ola bilməz. Başqa sözlə desək nə məkan, nə də zaman mütləq deyil. Onların hər ikisi materiyanın atributlarıdır. Nyu-Yorkda bir jurnalist Eynşteyndən xahiş edir ki, nisbilik nəzəriyyəsinin məğzini bir neçə sözlə ifadə etsin. O, deyir: «Əvvəllər hesab edirdilər ki, əgər Kainatdan cisimlər yox olsa məkan və zaman qalacaq. Nisbilik nəzəriyyəsinə görə isə məkan və zaman cisimlərlə birlikdə yox olacaq». Yəni materiya ancaq məkan və zaman daxilində mövcuddur.

Nyuton məkan və zamanın mütləq olduğunu söyləmiş və onların hər ikisinin bir-birindən asılı olmayaraq mövcudluğunu qəbul etmişdir.

Nyutonun bu səhvini Eynşteyn öz nisbilik nəzəriyyəsində düzəldib zaman və məkanın mütləq olmadığını göstərmişdir. Bunu fəlsəfə də, fizika da, astronomiya da və digər elmlərin hamısı təsdiq edir. «Allahın dərgahı»nın konkret bir məkan olduğunu qəbul etməyənlərə xatırladaq ki, Quranda (XXXII-4) belə deyilir: «Göyləri, Yeri və onların arasındakıları altı gündə xəlq edən, sonra ərşi yaradıb hökmü altına alan Allahdır». Əgər «ərs» konkret məkan deyilsə, onda o nədir? «Ərs»in konkret bir məkan olduğu Quranın digər ayələrində tam dəqiqliylə təsbit olunur (XXXIX- 75): «Mələkləri də ərşi əhatə edərək Rəbbini həmd-səna ilə təqdis edən görəcəksən»; «Ərşi daşıyanlar və onun ətrafında olanlar (mələklər) öz Rəbbini həmd-səna ilə təqdis edir...». Bu ayələrdən görüldüyü kimi «ərs» mələklərlə əhatə olunmuş konkret məkandır. Çünki məhdud bir məkan əhatə oluna bilər. Quranın digər ayəsi (LXX- 4) bunu daha aydın şəkildə bildirir: «Mələklər və ruh Onun dərgahına (dünya ili ilə müqayisədə) müddəti əlli min il olan bir gündə qalxarlar». Burada

açıq-aydın göstərilir ki, mələklər və ruh müəyyən müddət hərəkət edib müəyyən məsafəni qət edərək bir məkandan digər məkana qalxırlar!

Yuxarıda deyilənlərə əsasən biz tam əminliklə deyə bilərik ki, Quranda dəfələrlə işlənən «Allah dərgahı» məvhumu, «dərgah»ın konkret bir məkan olduğunu göstərir.

Eynşteynin nisbilik nəzəriyyəsinin mühüm nəticələrindən biri də odur ki, sürət artdıqca zaman axını yavaşır. Bu fakt Quranda (LXX- 4) 1300 il Eynşteyndən əvvəl təsbit olunub. Bundan əlavə Quranda (XXII- 47) deyilmişdir ki, Allahın dərgahında bir gün Yerdəki 1000 ilə bərabərdir, burada isə ruh və mələklər hərəkətdə olduğu üçün ruh və mələklərlə bağlı koordinat sistemində zaman axını dəyişir və buradakı vaxt Allahın dərgahındakı bir günlə müqayisədə bizim yerdəki saydığımız 50000 ilə bərabər olur. Göründüyü kimi, ruh və mələklər o qədər böyük sürətlə hərəkət edirlər ki, onlarla bağlı koordinat sistemində zaman axını 50 dəfə yavaşır.

Maraqlı burasıdır ki, zamanın sürətdən asılılığını xüsusi nisbilik nəzəriyyəsinin əsas çevirmə düsturlarının müəllifi Lorents qəbul etmir və bu asılılığı riyazi fənd adlandırır. O, əşyanın uzunluğunun sürətdən asılı olaraq qısalmasını qəbul edirdi. Bu müddəanı isə nisbilik nəzəriyyəsinin müəllifi Eynşteyn qəbul etmirdi. O, bu asılılığı ölçmənin illüziya nəticəsi olduğunu söyləyirdi. Onların hər ikisi öz fikrində ısrarlı idi və ikisi də ömrünün sonunadək söylədikləri fikirləri əsaslandırmaq üçün dəlillər axtarırdı. Görəsən onların hansı haqlı idi?

Quranda (XXII - 47; LXX - 4) zamanın mütləq olmadığı və onun sürətdən asılı olaraq dəyişməsi təsbit olunub. Elmi nəzəriyyələr və təcrübələr də bu asılılığın mövcudluğunu təsdiq edir. Deməli, Eynşteynin haqlı olduğuna şübhə yeri qalmır.

Müasir elmin Qurandakı elmi gerçəklikləri təsdiq etməsi və onların məğzini açması onun İlahi Kitab olduğunu və onun ayələrinin isə mütləq həqiqət olduğunu təsdiq edir.

Qurandan göstərilən hər iki ayəsində Eynşteynin nisbilik nəzəriyyəsinin əsasını təşkil edən zaman-məkan simmetriyası və onun mühüm nəticəsindən biri olan zamanın sürətdən asılı olaraq dəyişməsi öz əksini tapmışdır. Burada təbii bir sual yaranır: görəsən Eynşteyn Qurani oxumuşdumu?

E. Allahın dərgahına qədər məsafə

İndi Qurandakı məlumatlardan istifadə edib Eynşteyn nəzəriyyəsidəki düsturlar əsasında müəyyən riyazi hesablamalar aparıb baxaq: müasir elmin əldə etdiyi nəticələr Qurandakı məlumatlarla nə dərəcədə uzlaşır?

Eynşteyn nəzəriyyəsinə əsaslanan hesablamalar göstərir ki, ruh və mələklərin hərəkət sürəti işıq sürətinə çox yaxındır. Ruh və mələklərin sürəti və onların Allahın dərgahına qədər hərəkət müddəti ($t=50000$ il) məlum olduqda Allahın dərgahına qədər olan məsafəni məktəb dərslərindən məlum olan düsturla hesablamaq olar.

Alınan qiyməti astronomik vahidlə ifadə etsək onda həmin məsafə təxminən 50000 işıq ilinə bərabər olar. Qeyd edək ki, 1 işıq ili işıq sürətilə bir il müddətində gedilən məsafədir.

Bu məsafəni müəyyənləşdirəndən sonra hər birimizi düşündürən sual yaranır: görəsən Allahın dərgahı harada yerləşir?

İndi biz dünya şöhrətli nəzəriyyəçi fizik Ç.Kittel başda olmaqla Kaliforniya universitetinin müəllimləri tərəfindən yaradılmış məşhur «Berkli fizika kursu»na müraciət edək. Burada bizim Qalaktikaya aid rəqəmlər fizikanın qanunlarına əsaslanan, astronomik müşahidələr və sənə mexanikasının qanunları əsasında aparılan hesablamalar nəticəsində alınmış! Göstərilən rəqəmləri Qurandan götürülmüş məlumatlar əsasında apardığımız hesablamalar nəticəsində aldığımız rəqəmlə müqayisə edək.

Müqayisə göstərir ki, Allahın dərgahına qədər olan məsafə ($4,7 \cdot 10^{20} m$) göstərilən rəqəmlərin ($5 \cdot 10^{20} m$ və $3 \cdot 10^{20} m$) hər ikisinə çox yaxındır, amma Qalaktikanın radiusuna daha yaxındır. Nisbi fərq cəmi 6% təşkil edir. Bu yaxınlıq olduqca böyükdür!

O ki qaldı kitabda göstərilən Qalaktika radiusunun qiymətinə ($5 \cdot 10^{20} m$), fərq az olsa da, mənəcə, ona yenidən baxmaq və hesablamaları dəqiqləşdirmək lazımdır. Elə müəlliflərin özləri də ona işarə edirlər. Qurandakı məlumatların dəqiqliyi bunu deməyə bir daha əsas verir.

Yenə də qayıdaq Quran ayəsinə. Orada ruh və mələklərin Allah dərgahına haradan getdiyi dəqiq göstərilir. Bunu dəqiqləşdirmək üçün ayədəki «Sizin saydığınız min ili kimidir» ifadəsinə diqqət yetirək. Məlumdur ki, biz illəri Yerin Günəş ətrafında tam dövrə vurmağı ilə sayırıq, deməli, ayədəki ifadə göstərir ki, söhbət Günəş sistemindən gedir. Daha dəqiq desək, ruh və mələklər Allahın dərgahına Yer planetindən gedir.

Hesablamalardan tapdığımız məsafənin ($4,7 \cdot 10^{20} m$) Qalaktika radiusundan ($5 \cdot 10^{20} m$) çox az fərqlənməsi Allahın dərgahının Qalaktikanın mərkəzində yerləşməsinə dəlalət edir!

Yuxarıda deyilənlərdən görünür ki, astronomik müşahidələrə görə Günəş sistemi Qalaktikanın mərkəzindən $3 \cdot 10^{20} m$ bərabər olan məsafədədir, Qurandakı məlumatlara əsaslanan hesablamalara görə isə bu məsafə $4,7 \cdot 10^{20}$ metrə bərabərdir.

Alınan rəqəmlər arasındakı fərqi belə izah etmək olar. Əgər İncildəki (Yəhya: XIV-30) «dünyanın rəisi» ifadəsini Cənab Cəbrayıl ilə əlaqələndirib baxsaq, buna İncildə də (Yəhya: XIV-16,17,26,30), Quranda da (XVI-102, XLI-9, XX-4, XCVII-1,47) yetərincə əsas var. Onda o, dünya məhv olduqdan sonra, yəni «qiyamət günündə» (Quranda (LXXVII-7:11) göstərilən gün: «Şübhəsiz, sizə vəd edilən qiyamət qopacaqdır. Sənər ulduzlar o zaman. Yarılar göy o zaman və peyğəmbərlərə öz ümmətləri barədə şəhadət vermək vaxtının çatdığı və bildirilər o zaman») dünyanı tərk edib Allahın dərgahına qalxmalıdır. Belə olduqda biz Quranda (LXX-4) deyilən: «Mələklər və ruh... Allah dərgahına»

qalxmasını «qiyamət gününə» aid etməliyik. Ayədəki «ruh», Quranda göstəriləndiyi kimi, cənab Cəbrayıl aiddir.

Bu şərtlər daxilində Kainatın genişlənməkdə olduğunu da (bu haqda Quranda (LI-47) deyilir: «Biz göyü qüdrətimizlə yaratdıq və Biz onu genişləndirməkdəyik») nəzərə alıb, belə nəticəyə gəlirik ki, Günəş sistemi Qalaktikanın mərkəzindən $4,7 \cdot 10^{20}$ metrə bərabər məsafəyə uzaqlaşdıqda, yəni Günəş sistemi Qalaktikanın hüdudlarına çatdıqda, «qiyamət günü» baş verəcək və bundan sonra mələklər və ruh Allah «dərgahına qalxacaqlar». Mələklər və ruh Qalaktikanın hüdudlarından geriyyə (Qalaktikanın mərkəzinə) qayıtmasını deməyə Quranın Təriq surəsinin 11-ci ayəsi də bizə əsas verir: «And olsun qaytarıb endirən səməyə». Buradan belə nəticə çıxarmaq olar ki, «qaytarıb endirən səmə» məhz Qalaktikanın hüdudlarıdır. Deməli, Qalaktikanın daxilindəki cisimlər genişlənmə nəticəsində mərkəzdən uzaqlaşır və onun hüdudlarına çatdıqda orada onlar məhv olur («qiyamət günü» çatır). Bundan sonra hər şey yenidən mərkəzə qaydır.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, astronomik müşahidələr nəticəsində alınan məlumatlara görə indi Günəş sisteminin Qalaktikanın mərkəzindən $3 \cdot 10^{20} m$ məsafədə olduğu ilə razılaşsaq, onda demək olar ki, «qiyamət gününə» qədər Günəş sistemi hələ $(4,7 - 3) \cdot 10^{20} m = 1,7 \cdot 10^{20} m$ bərabər olan məsafəni qət etməlidir. Həmin məsafəni Günəş sistemi hansı müddətdə qət etdiyini hesablamaq mümkün olmadığı üçün «qiyamət günü»nün nə vaxt baş verəcəyini əvvəldən demək mümkün deyil! Həqiqətən də, qiyamətin qopacağı vaxtı yalnız Allah bilir (XXXI - 34).

Kainatın genişlənməkdə olduğunu demişdik. Bunu deməyə bizə Quranda astronomik müşahidələr də əsas verir. Belə olduqda, müasir astronomiyanın Qalaktikanın kürə modelini qəbul etdiyini nəzərə alıb demək olar ki, genişlənmə Qalaktikanın mərkəzindən başlayır, yəni genişlənmə Allahın dərgahından başlayır.

Deməli, Quranda qeyd edilən faktlar Eynşteynin nisbilik nəzəriyyəsində elmi üsulla kəşf olunmuşdur. Eynşteyn demişdir: «Mən inanmıram ki, Allah zər atıb». O bununla demək istəyir ki, bütün aləmləri yaradan Allahdır və O yaratdıqlarının hamısını ölçüb-biçib və yaratdıqlarının arasında təsadüflərə yol verilməyib. Ona görə də o Kvant mexanikasının ehtimal interpretasiyasının qəti əleyhdarı idi.

Yuxarıda deyilənləri nəzərə alıb cəsarətlə demək olar ki, Quran Allah tərəfindən nazil olmuş İlahi bir Kitabdır və onun ayələrindəki məlumatlar mütləq həqiqətdir!

Beləliklə, Quranda qeyd edilən faktlar 1300 ildən sonra dahi Eynşteynin nisbilik nəzəriyyəsində öz elmi təsdiqini və açıqlamasını tapır.

F. Kütlə sürətdən asılıdır mı?

Kütlənin sürətdən asılı olduğunu qəbul etsək, onda cismin sürəti artıb işıq

sürətinə çatdıqda onun kütləsi, bundan əvvəl dediyimizin əksinə olaraq, artıb sonsuzluğa yaxınlaşmalıdır. Görəsən, doğrudanmı bu belədir?

Kütlə sürətdən asılı olsa, onda yuxarıda dediyimiz kimi, cismin sürəti işıq sürətinə çatdıqda onun kütləsi sonsuzluğa yaxınlaşır, belə olduqda foton işıq sürətilə hərəkət etdiyi üçün onun da kütləsi sonsuz böyük olmalı idi. Bəs onda sonsuz kütləyə malik olan fotonu işıq sürətilə hərəkət etdirən hansı qüvvədir?

Digər tərəfdən, fotonun sükunət kütləsi sıfıra bərabərdirsə ($m_0=0$), yəni kütlə yoxdursa o sonra nədən əmələ gəldi? Və əmələ gələndən sonra o hansı səbəbdən və hansı qanunauyğunluqla dərhal işıq sürətilə hərəkət etməyə başladı?

Əgər nəzərə alsaq ki, kütlə ətalət meyarıdır, onda qəbul etməliyik ki, foton kütləyə malik deyil, çünki belə olsa, yəni foton kütləyə malik olsa, onda ətalət nəticəsində o, işıq sürətinə çatmaq üçün müəyyən qədər (az da olsa belə) vaxt keçməli idi. Ancaq həmin modelin tərəfdarları bunun əksini söyləyirlər. Bunlar fotonun kütləyə malik olmadığına dəlalət edir.

İşığın təbiətinə aydınlıq gətirmək üçün məncə vakuumin xassələrini öyrəniş orada işığın yayılma mexanizmini müəyyənləşdirmək lazımdır.

Maraqlıdır ki, Nobel mükafatı laureatları P. Dirak, R. Feynman, L. Landau və başqa korifeylər də fiziklərin əksəriyyətindən fərqli olaraq, həmin nəticəyə gəlib hərəkətdə olan cismin tam enerjisini Eynşteynin dediyi düsturla ifadə etməyi təklif edirlər.

Ona görə də nisbilik nəzəriyyəsinin söhbəti gedən postulatı, məncə, belə ifadə olunmalıdır: heç bir cisim işığın vakuumdakı sürətinə bərabər sürətlə hərəkət edə bilməz, çünki cismin sürəti işıq sürətinə çatdıqda o tamamilə enerjiyə çevrilir. Başqa sözlə desək, cisim işıq sürətinə çatdıqda qeyb olur, yəni işıq sürətindən o yana maddə yoxdur. Bu postulatı deyildiyi kimi qəbul etsək, onda Kainatın genişlənməkdə olan modelinə əsaslanaraq, Habbli düsturundan istifadə edib Kainatın radiusunu tapmaq olar.

Beləki, Quranda (LI-47) Kainatın genişlənməkdə olduğu təsbit olunur və müasir elmdə də kosmik obyektlərin bir-birindən uzaqlaşdığı və onların sürətinin məsafədən asılı olaraq artması müəyyən edilib.

Əgər biz Kainatın bir mərkəzdən yarandığını nəzərə alsaq (bu həm din, həm də elm aləmində belə qəbul edilib), onda kosmik obyektlər yaranan gündən mərkəzdən uzaqlaşır və getdikcə onların sürəti artır. Yəqin ki, bu sürət artıb hansısa bir məsafədə işıq sürətinə çatdıqda bu məsafədə tam enerjiyə postulata görə həmin obyektlər işıq sürətinə çatdıqda bu məsafədə tam enerjiyə çevrilir və görünməz hala keçir, yəni qeyb olur. Bu məsafədən o yana heç bir şey mövcud deyil, yəni tam boşluqdur. Başqa sözlə desək, fiziki vakuumdən fərqli olaraq – əsl vakuumdur. Həmin məsafəni Kainatın radiusu (Kainatın hüdudu) kimi qəbul edib onun qiymətini Habbli düsturundan hesablamaq olar.

Astronomik ölçülərdən Kainatın radiusunun $R=10^{26}m$ olduğu müəyyən edilib. Bu rəqəmlər arasındakı nisbi fərq 19%-dən azdır, yəni onlar bir-birilə çox yaxşı uzlaşır.

Kainatın radiusu üçün aldığımız qiymətin astronomiyada qəbul olunmuş

qiymətlə uzlaşması yuxarıda qəbul etdiyimiz postulatın düzgün olmasını təsdiq edir.

Quranda yazılan elmi gerçəkliklər onu göstərir ki, Quranda heç bir səhv müddəə yoxdur. Orada deyilən dəqiq elmi məlumatları əldə etmək üçün xüsusi laboratoriyalarda mürəkkəb cihazlardan istifadə edərək müxtəlif təcrübələr və astronomik müşahidələr aparmaq lazım gəlir. Mühəmməd (S) Peyğəmbərin dövründə bunların heç biri yox idi. Quranda olan dəqiq tarixi və elmi məlumatlar ona ancaq hər şeyi Öz elmi ilə ehtiva edən, nəhayətsiz qüdrət sahibi olan Allah tərəfindən nazil edilə bilərdi. Buna şübhə edənlər, xüsusən bibleistlər (yahudi və xristianlar) Mühəmməd (S) Peyğəmbərin guya Qurandan əvvəl nazil olmuş müqəddəs kitablarda (Tövrət, Zəbur, İncil) olanları mükəmməl öyrənərək mənimsədiyini və sonra da Quranı yazdığını deyirlər. 14 əsr bundan əvvəl Ərəbistan səhrasında yaşayan, oxuyub yaza bilməyən Mühəmməd (S) Peyğəmbər Bibliyada olanları təfsilatı ilə necə yaza bilərdi? Bunları yazarkən O, Bibliyada elmi faktlara zidd olan müddəaları haradan bilirdi və onları necə aradan qaldıra bilərdi? Və O, yeni əlavə etdiyi elmi gerçəklikləri haradan öyrənmişdir? O, elmi gerçəkliklər ki, müasir elm onlar haqqında indi-indi məlumat əldə edə bilir.

Əgər bibleistlərin dediklərinin düz olduğunu zənn etsək, onda nəzərə almaq lazımdır ki, Mühəmməd (S) Peyğəmbərin öyrəndiyi biliklərin mənbəyi Bibliya olub. Belə olduqda O, təbii ki, orada olan səhvləri də Quranda təkrar edərdi. Ancaq bunların heç birini biz Quranda tapa bilmərik. Əksinə, Bibliyada olan bəzi ifadələri və fikirləri O, Quranda daha da təkmilləşdirmiş və orada olmayan, elmin hələ indi təsdiq etdiyi yeni, dəqiq məlumatlar vermişdir.

Qurandan əvvəl nazil olmuş müqəddəs kitabların heç birində olmayan, 14 əsr bundan öncə Quranda xəbər verilən və müasir elmlərin müxtəlif sahələrində öz təsdiqini tapan elmi məlumatlar bir daha onu göstərir ki, Quran Allah Təala tərəfindən Mühəmməd (S) Peyğəmbərə nazil olmuş İlahi Kitabdır.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. Quran. (Tərcümə edənlər: akad. Z.Bünyadov, müxbir üzv V.Məmmədəliyev). Bakı, 1991.
2. Библия. «Русское Библейское Общество», США-Швеция, 1991.
3. S.Q.Rzayev. «Quran həqiqət meyarıdır». «Mın bir məhni». Bakı, 2003.
4. П.А.М. Дирак. «Воспоминания о необычной эпохе». М., «Наука», 1990.
5. Л.Б.Окунь. «Понятие массы». Успехи физических наук. 1989, Т. 158, в. 3. С. 511-530.
6. Б. М.Яворский, А.А.Пинский. «Основы физики» Т.1, М., «Наука», 1969.
7. Б. М.Яворский, А.А.Пинский. «Основы физики» Т.2, М., «Наука»,

- 1972.
8. Л.Д.Ландау, Е.М.Лифшиц. «Теория поля». М., «Наука», 1973.
9. С.Э.Фриш, А.В. Тиморева. «Курс общей физики». Т.III. М., 1962.
10. S.Q.Rzayev. «Quranda nisbilik nəzəriyyəsinin əsasları». Bakı, «Elm», 2003, № 24 –25, s.7.
11. «Эйнштейновский сборник 1971», М., «Наука», 1972.
12. Ч.Киттель и др. «Берклеевский курс физики». Механика, М., «Наука», 1971.
13. Г.С.Ландсберг. «Элементарный учебник физики». Т.III, М., «Наука», 1970.
14. S. Q. Rzayev. «Nisbilik nəzəriyyəsi və Quran». Elm və həyat, 2004, №3, s. 39-41.
15. S. Q. Rzayev. «Tanrının dərgahı harada yerləşir?». Humanitar, 2005, №7, s. 15.
16. С.Гольдберг. «Электронная теория Лоренца и теория относительности Эйнштейна», УФН, 1970, Т. 102. в. 2, с. 261-278.
17. Б.Г. Кузнецов. «Эйнштейн». М., «Наука», 1967.
18. Э.П. Андреев. «Пространство микромира». М., «Наука», 1969.
19. П. И. Дышлевый, А. М. Кравченко, Н. М. Роженко. «Философия и физика». Киев, «Наукова думка», 1968.
20. Сб. ст. «Эйнштейн и современная физика». Знание, сер. Физика, 1979, №10, с. 3-79.
21. П.А.М.Дирак. «Методы теоретической физики». УФН, 1970, Т. 102. в. 2, с. 291-298.

РЕЗЮМЕ

Салман Рзаев
Коран и наука

Научными аргументами доказано, что айтеы Корана являются изречениями Аллаха, и что они абсолютные истины. Исходя из достижений современной науки дано новое толкование айтеов [XVI-15, XX-31, XXI-33, XXII-47, XXXI-10, XXXVI-40, LXX-4]. С учетом научных реалий раскрыт механизм влияния гор на устойчивое движение планеты Земля, были уточнены некоторые положения теории относительности Эйнштейна, были внесены дополнения и коррективы.

В статье указано на идентичность отраженного в Коране плавание небесных тел в пространстве и свидетельствующего о наличии мирового эфира, и понятия «физический вакуум», используемого в квантовой теории поля в современной физике. Вопреки сложившемуся именно в современной

физике, отсутствие фотонов и независимость массы от скорости, указанные в Коране, научно доказаны.

SUMMARY
Salman Rzayev
Koran and science

By scientific arguments it has been proved that ayets of Koran are God's dicta and they are absolute truth. Proceeding from the achievements of modern science a new interpretation of ayets [XVI-15, XX-31, XXI-33, XXII-47, XXXI-10, XXXVI-40, LXX-4] is offered. Taking into account the scientific realities the mechanism of mountains influence on a stable movement of the planet Earth has been revealed, some provisions of Einstein's theory of relativity made precise, some corrections and supplements have been introduced.

In the article it is pointed out to identity of floating heavenly bodies in space reflected in Koran and testifying to existence of world ether, and a notion "physical vacuum" used in quantum theory of a field in modern physics, the absence of photons and independence of a mass of its rate pointed out in Koran have been scientifically proved.